

**Predikatie over Markus 16:20, uitgesproken door
ds. J.P. Paauwe op 8 april 1956 te Den Haag**

Gezongen: Psalm 122.

Gelezen: De Wet des Heeren; Jesaja 55.

Gebed:

Welke heerlijke dingen, Heere! Dat is alles van U. Niet dat Gij ze alleen voor Uzelf behoudt, Gij schenkt ze. En aan wie schenkt Gij ze? Aan allen die zich in Uw weg mogen bevinden. Dan is het: "In blijdschap zult gijlieden uittrekken en met vrede voortgeleid worden". Het kan dan ook nog wel gebeuren dat, onder de invloed van ons woord, de profetie vervuld wordt: "Voor een doorn zal een dennenboom opgaan, voor een distel zal een mirtenboom opgaan; en het zal den HEERE wezen tot een naam, tot een eeuwig teken dat niet uitgeroeid zal worden". We moesten vol zijn van deze dingen. Van nature zijn we vol van andere dingen, van de wereld, van de zonde, en tegelijkertijd van angst en benauwdheid en kommer en onzekerheid. En we gaan door. We willen het zo, en weren U af. Maar Gij hebt een arm met macht, Uw hand heeft groot vermogen. Gij slaat neer, maar dat is niet Uw doel – Gij slaat neer om op te helpen. Gij bedroeft, maar om blijdschap te schenken. Gij verzwakt, maar om sterk te maken. Gij maakt dwaas, maar om ons wijs te doen zijn in U.

Ach, alles is voorradig. Er is niemand die gebrek behoeft te lijden, want het is er en het wordt aangeboden. We worden erop gewezen, we worden genodigd om er gebruik van te maken, en dit alles wordt ons verklaard onder ede en met verzekering en verzegeling van het sacrament. Wat zijt Gij goed! Hoe groot is Uw geduld en lankmoedigheid en barmhartigheid. Heere, laat ons U niet laten staan.

Het is door Uw voorzienigheid dat we deze morgen nog met elkander hier mogen tezamen zijn. Behalve de bearbeiding van Uw Geest, is er in de ganse wereld geen groter voorrecht. Maar ook dit wordt niet opgemerkt en niet beseft. We gaan daar maar heen als schapen die geen herder hebben. We zoeken ons voedsel in eigen wegen. We nemen de moeite niet om eens te vragen en te blijven vragen: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal? Het is verwarring, het is overal verwarring. Nochtans moet ik de weg weten." Maar dat is te veel moeite. Ach, leer ons andere dingen, goede dingen, ware dingen.

Gedenk ons, en geef ons Uw Woord recht en eenvoudig te spreken, uit te leggen en toe te passen. Laat ons er niet aan toevoegen, laat ons ook niet toe ervan af te doen. Goed is het zoals het is.

Gedenk onze zieken. Help hen door, en wil hen uitredden, en onderwijzen van de weg die ze te gaan hebben. Ach, ook in dat opzicht – we belijden zoveel. Er is zo wei-

nig of geen beoefening. Ondanks al ons belijden gaan we onze eigen weg. Het is begrijpelijk dat Gij van het gebed van de goddeloze een gruwel hebt.

Gedenk hen die in rouw werden gebracht. Ook onder ons is er weer één weggenomen. Zo gaat het door, en alle plaatsen die nu zijn bezet, zullen over kortere of langere tijd niet meer bezet zijn door dezelfde personen. Nu, Heere, maar dat is het ergste niet, maar zonder U te leven en zonder U te sterven, dát is het ergste. En wat het andere aangaat, ontbonden te zijn en met U te wezen, dat is zeer verre het beste.

Gedenk ons volk, de regering, de koninklijke familie. Wil ook daar met Uw Heilige Geest eens ter bekering werken. Wil U ontfermen over ons volk. Het dwaalt en het wordt meegetrokken, en het verstaat niet en het merkt niet op. Erbarm U over de mensheid.

Amen.

Gezongen: Psalm 72:2 en 3.

Het woord waarover wij enige ogenblikken met elkander wensen na te denken, vindt gij aan het eind van het Markusevangelie, Markus 16, vers 20:

“En zij uitgegaan zijnde, predikten overal, en de Heere wrocht mede en bevestigde het Woord door tekenen die daarop volgden”.

Nu wordt er, zoals gij allen wel ziet, gesproken van de elve, van de elf discipelen. Het woord discipel betekent leerling. Ieder mens is een leerling. Zonder onderwijs kan niemand het stellen. Nu is hij een leerling, óf van de Heere óf van de duivel. Wie dit weet, heeft al wat goeds geleerd. Hij zal nimmer omkomen die dit heeft geleerd.

God heeft ons geschapen, goed geschapen naar Zijn beeld. En dit beeld bestaat, zoals u bekend is, uit kennis, gerechtigheid en heiligheid. In deze staat was de mens een leerling van God. Een betere staat is niet uit te denken, want ieder die in deze staat zich bevindt, weet het. Nog eens, het beeld Gods bestaat uit kennis, gerechtigheid en heiligheid. Maar nu heeft zich het ongeluk voorgedaan dat de duivel zich indrong, zich stelde tussen de Schepper en de door Hem geschapen mens, met dit gevolg dat we God, en dus ook Zijn onderwijs, eraan gaven, en overliepen naar de vijand, naar de vorst der duisternis. En vanaf dat ogenblik vraagt de mens niet meer aan God maar aan de duivel wat hij doen moet in betrekking tot de geestelijke en eeuwige dingen. En als u uzelf hebt leren kennen, ook Christus Jezus hebt leren kennen, dan weet u dit. En wanneer u het nog niet weet dat wij de duivel tot leraar hebben, dan wandelt u nog in de duisternis, en zijt gij zonder enig zalmakend licht.

De discipelen waren uit deze toestand gered. Want men kán terug; het kán anders worden. Als de Heilige Geest een mens van deze zijn toestand overtuigt, ervan over-

tuigt dus dat hij de vorst der duisternis heeft gekozen en God heeft laten varen, deze mens doet bukken en buigen, zó, dat hij een hartelijk leedwezen heeft dat hij gezondigd heeft tegen God, wanneer Jezus Christus dan de vleugel over zo'n mens uitbreidt, dan krijgt hij de gewaarwording van de onwederstandelijke kracht van de Heilige Geest, en hij plaatst zich aan de voeten van de Heere Jezus, zoals Saulus van Tarsen dit heeft gedaan: “Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?” (Hand. 9:6), en zoals ook de elf discipelen gedaan hebben.

“En zij uitgegaan zijnde”, uitgegaan zijnde uit Jeruzalem, waar ze naartoe gegaan waren als apostelen. Het woord apostel kent u ook wel. Het betekent gezant. Wat een gezant is, dat verstaat u wel. Een gezant is een gezondene. Veronderstel dat er buiten onze grenzen iemand op wil treden als gezant, zonder gezonden te zijn – dat zou immers het werk van een dwaas wezen. Toch zijn er velen die op de preekstoel staan zonder gezonden te wezen. Nicodemus was een leraar in Israël. Christus spreekt met hem een enkel woord. En wat wordt openbaar? Dat hij de elementaire beginselen van de ware godsdienst, de eerste en de geringste beginselen van de ware godsdienst, niet verstaat.

De discipelen waren gezonden, en ze waren ook goed onderlegd. Een gezant – dat begrijpt ieder wel – moet op de hoogte zijn van de dingen waar het over gaat, anders is het iemand zonder enige betekenis. De discipelen wisten waar het over ging. Het is toch zo droevig, nietwaar, als iemand niet weet waar het over gaat. Dan kan men het gesprek met hem ten slotte niet volhouden, want men krijgt geen antwoord, en een gesprek bestaat uit vraag en antwoord. De discipelen wisten waar het over ging. Zij hadden gedurende enige jaren omgang gehad met de Heere Jezus, en vooral in de laatste veertig dagen, in de dagen tussen opstanding en hemelvaart, hadden ze veel gehoord. Op de Pinksterdag zouden ze nog in alles worden bevestigd en versterkt. Zo waren ze toegerust. Wij ambiëren wel allerlei dingen, wij staan wel naar allerlei dingen, de een naar dit en de ander naar dat, enzovoort. Maar is men er geschikt voor? Heeft men er aanleg voor? Is het te verwachten dat men, wanneer het eropaan zal komen, bekwaam is, bekwaam zal zijn? Deze en dergelijke vragen worden weinig gesteld. En toch komt het op de posten openbaar wat men gekozen heeft en wat men wenst. Dat is ook in een huwelijk zo. Men kan wel in het huwelijk treden om allerlei redenen, maar zijn de kosten overrekend voordat men deze toren gaat bouwen? En omdat men dit nalaat, komt er zoveel ellende, en gaat men zo gemakkelijk weer uit elkander – een verschrikkelijke zonde.

“Predikten overal”. Als een mens predikt, wat doet hij dan? Dan spreekt hij zich uit, en dit doet hij zó, dat iedereen het hoort. Daarom moet men ook met een luide stem en in duidelijke en eenvoudige woorden zich uitspreken. Nu kan men van allerlei prediken, dat weten we wel, en er wordt ook van allerlei gepredikt. Dat is onder meer de vreselijke toestand van de Nederlandse Hervormde Kerk, dat ze niet vraagt wat er gepredikt wordt, dat ze zowel de vrijzinnigheid als de rechtzinnigheid toelaat,

en dat de mensen maar niet inzien dat dat weg is, dat er geen Nederlandse Hervormde Kerk meer is, dat die kerk verwoest is, en gekomen is in de hand van de vijanden, en dat ze nooit meer hersteld zal worden. Ik zeg niet: dat kán men niet inzien; ik zeg: men *wil* het niet inzien, omdat men wat wenst te hebben, want “wat moet er dan van de orde komen, enzovoort, enzovoort, als er geen kerk meer is?” Er is altijd een Kerk. Er is er maar één die goed is, en deze Kerk verkeert meestentijds in ballingschap.

De discipelen, wat hebben die gepredikt? Als de discipelen predikten, wat deden ze dan? Dan zochten ze niet naar mooie woorden. Ze waren er niet op uit om een rede-naarstalent te ontwikkelen. Ze bemoeiden zich niet met allerlei dingen die feitelijk buiten het terrein van de prediking vielen, maar zij predikten Christus. Christus, altijd weer Christus. Steeds hetzelfde: “Jezus Christus en Dien gekruist”. Ja, ze predikten ook wel de Wet. Ze gaven zelfs *degelijk* onderwijs in de Wet. Het onderwijs in de Wet is hoognodig. Waar dit onderwijs afwezig is, daar komt niets van de dingen terecht. En al wordt dan ook in het gesprek en in de prediking de naam van Christus genoemd, het is alles bedrog, *alles bedrog*. De discipelen onderwezen wat God door Zijn Wet van ons eist, en ze zeiden ons dat wij aan de Wet niet voldeden, en dat als gevolg hiervan op ons de vloek lag: “Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen” (Gal. 3:10).

Wij zeggen: deze prediking, de onderwijzing in de Wet, is volstrekt noodzakelijk, want – het is weer een woord van de apostel Paulus –: “De Wet is onze tuchtmeester” – de pedagoog, de opvoeder – “tot Christus” (Gal. 3:24). Als een kind geen opvoeding krijgt... Maar zo is ook de opvoeding nodig in betrekking tot de geestelijke en eeuwige dingen, en deze opvoeding geschiedt door de Wet. Maar de onderwijzing in de Wet als een Verbond der werken, daar ging het eigenlijk toch niet om. Het ging om Christus, en daarom predikten zij Christus. Zo zeggen wij: “Christus is alles en in allen” (Kol. 3:11). En ze zeiden aan de mensen dat in Christus de zaligheid is, en dat ieder mens die Christus deelachtig is geworden, zalig is en zalig worden zal. En tegelijkertijd lieten ze niet na te zeggen hoe een mens de Heere Jezus leert kennen, hoe hij tot Hem komt, wat het is van Christus gebruik te maken, en wat de gevolgen zijn van de vereniging met Christus. Dat hebben deze trouwe mensen gedaan. Is er nu nog één in ons midden die de moed heeft om naar een kerk te gaan? Die spreekt hiermee de Persoon en het werk van Christus tegen. En als u meent het hier niet mee eens te kunnen zijn, leg dan de zaak eens aan de Heere voor, en blijf er niet langer over babbelen. Vraag eens aan Hem of het zo is.

Gezongen: Psalm 72:4 en 5.

Christus was als een misdadiger gestorven. Zijn afkomst was zonder betekenis. Hij was de zoon van een timmerman. Aan het kruis, aan het schandelijke kruis, aan het vloekhout had Hij Zijn leven moeten laten. Bij Zijn arbeid had Hij een groepje

mensen gehad, een groepje. Want het volk in zijn geheel had zich van Hem afgekeerd, had Hem losgelaten, had Hem aan het onrecht prijsgegeven. Het had een moordenaar boven Hem gesteld.

En de discipelen? De apostelen? Ze waren een hoop onontwikkelde mannen, voor het merendeel vissers, zonder enige wetenschappelijke opvoeding, niet van hoge familie. Hoe hebben nu deze mensen de moed gehad om de wereld in te gaan, en niet alleen de Joodse, maar ook de Romeinse wereld in te gaan? Waar hebben ze deze moed vandaan gehaald? Het antwoord op deze vraag vindt u in de volgende woorden.

“*En de Heere wrocht mede*”. Daar zit het hem in. We kunnen van alles beginnen, en dat doen we ook, daar zien we niet tegenop. Maar is God met ons? Want anders, hoe schoon het begin ook moge schijnen, met een bekend Hollands spreekwoord zeggen wij: “Het eindje zal de last dragen”. En wie houdt hier rekening mee? Ik zeg dan, de volgende woorden geven het antwoord op de gestelde vraag: “*En de Heere wrocht mede*”. Ik heb u uit Jesaja 55 voorgelezen dat het Woord niet ledig tot de Heere wederkeren zal, en dat doet het ook niet, want anders zou de Heere het niet geven.

Als waarlijk het Woord uitgaat, het Woord Gods, en het gebracht wordt door een gezondene, dan heeft het uitwerking. Wat voor uitwerking? Het legt beslag op de gewetens. “Ik hoop ook in uw consciëntien geopenbaard te zijn” (2 Kor. 5:11). Ik ben nooit in een kerk geweest waarin ik dit voelde, nooit – en ik heb er wat bezocht vroeger jaren – nooit! Maar toen ik door de Voorzienigheid, door de goede Voorzienigheid, in aanraking gekomen was met de predikaties van Theodorus van der Groe, een predikant uit vroeger tijd, heb ik onmiddellijk uitgeroepen: “Dát is het, *dát is het*. En als ik dit niet geleerd heb voordat ik heenga, dan ben ik voor eeuwig verloren.” Dat is ten eerste beslag leggen op de consciënties. En in de tweede plaats, er zijn er altijd die tot bekering komen. In die tijd zijn het er velen geweest. Nu niet meer. Onze tijd is voorbij; de tijd van Holland is voorbij. Het is nog maar een nalezing, en eigenlijk nog niet eens meer een nalezing, maar een nalezinkje. We hebben het verzonddigd, we hebben het eraan gegeven, en daarom kan er geen ingestelde kerk meer zijn. We hebben het prijsgegeven. Maar zolang er nog één gezonden wordt, waar ook, hebben er ook nog bekeringen plaats. En daarin wordt dan de hand Gods gezien. En in de derde plaats, God deed tekenen en wonderen om het woord van de discipelen te bevestigen. Dat is er nu af, maar het wil niet zeggen dat er geen wonderen meer geschieden.

Als een mens overtuigd wordt van zonde, en hij bukt, vernedert zich, en hij leert zich kennen als de grootste van alle zondaren, is dat geen wonder? Gij weet toch ook wel dat we zo hoogmoedig zijn, en dat we altijd boven onze naaste wensen te staan, en dat *wij* het nimmer verkeerd gedaan hebben, maar altijd een ander, dat weet ge toch ook wel? Nu, als door de werking van de Heilige Geest, plotseling, onverwacht, het hart een verklaring ontvangt van wat God is, gedaan heeft, doet, en wil doen, is dat geen wonder? Heeft ooit iemand gezegd, die hiervan het voorwerp werd: “Dat wist ik al”? Dat is nieuw, dat is geheel nieuw, en men heeft het niet geweten en men zou het

nooit geweten hebben, als de openbaring niet geschied was. Is het geen wonder dat dan zo iemand een keus doet? De keus om de Heere overal te volgen, na te lopen, wat er ook aan verbonden moge wezen, al kwam hij alleen te staan, al werd hij beroofd van alles. Is dat geen wonder? Let eens op de discipelen. Ik heb u de vraag laten horen: waar hebben ze de moed vandaan gehaald? Maar ze hebben de moed gehad, en ze zijn de wereld ingegaan. Ze hebben zich niet onttrokken. Ze zijn de wereld ingegaan en hebben er alles voor ingezet, gelijk ze er alles bij ingeschoten waren. Is dat geen wonder? De apostel Petrus wist wat hem zou overkomen, want de Heere had hem zijn marteldood voorspeld. Hij is tóch niet teruggekeerd. Is dat geen wonder, dat je met de marteldood voor ogen maar doorgaat? Dat zijn grote wonderen.

Zie maar of dit wonder u gebeurd is, en rust maar niet voordat u zeggen kunt: “Nu weet ik het ook, dat God een God is Die wonderen doet. Dat weet ik nu door onder-vinding.”

Nu moet ik ophouden, ofschoon ik nog rijke stof zou hebben, zó rijk, dat ik er de gehele dag wel mee zou kunnen doorgaan, en dan nog zou moeten zeggen: het is nog niet uit. Maar nu nog een vraag. Hebt u een overtuiging? Weet u vast wat u weet of zegt te weten? Daar komt het nu op aan. Want als u geen overtuiging hebt, dan zult u heus niet doorgaan, niet kunnen doorgaan. Want: “Huid voor huid, en al wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven” (Job 2:4). Zal iemand God aanroepen te allen tijde? Hij zal het niet doen (Job 27:10). Als hij in de uiterste nood gekomen is, dan zal hij God loslaten en misschien wel Hem vloeken.

Hebt u een overtuiging? Dat was mijn eerste vraag. En mijn tweede vraag is: bezit u een overtuiging die de Heilige Geest in u gewerkt heeft? Want u kunt wel zeggen: “Ja, ik geloof”, of: “Ik ben ervan overtuigd”, maar daar zult u God niet door opzij laten gaan. Misschien lukt het u om een paar leden van Zijn Kerk te bedriegen, maar dat is dan ook alles. U moet niet alleen weten dat u een overtuiging hebt, maar u moet ook weten dat uw overtuiging gewerkt is door de Heilige Geest. Dus u moet weten dat u de Heilige Geest geschonken is. En anders raad ik u toch vooral aan om maar niet te rusten op wat u meent te weten, op wat u meent te bezitten, want het zal wel aan de dag komen dat u zich bedriegt.

Maar als u een overtuiging hebt, en deze overtuiging is door de Heilige Geest gewerkt, steek dan uw overtuiging niet onder stoelen en banken, waar u zich ook bevindt. Kom er recht voor uit. Al had u te doen met uw moeder of vader, met uw vrouw of met uw kind, kom er recht voor uit. Waarom moet dat zo? Kan men niet voor zichzelf een christen zijn? Welnee, volstrekt niet; dat maakt de duivel u wijs. Er staat immers in Romeinen 10: Die geloofd zal hebben en ook beleden zal hebben (vs. 9)? En waarom moet u uw overtuiging niet onder stoelen en banken steken? Wel, ten eerste, omdat dat een belediging voor God zou wezen. En dan in de tweede plaats, u kunt nooit een overtuiging hebben, of u moet uzelf hebben leren kennen. Maar als u uzelf hebt leren kennen, dan hebt u ook uw naaste leren kennen, dan weet u wat een

mens is. En zoals u bekend is gemaakt dat u een ellendeling zijt, een ellendig schepsel, een zondig schepsel, een verwerpelijk schepsel, zo weet u ook dat uw naaste dat is, en dat hij alleen maar gered wordt door een waarachtig, verenigend en rechtvaardigmakend geloof in Jezus Christus. Zoudt u dan mogen zwijgen?

Ontbreekt u de vaste overtuiging, rust niet! Weet dat zulk een overtuiging nog kan komen. Maar als u op een weg zijt, en u wordt gewaarschuwd voor zulk een weg, dan mag u niet zeggen: “Ja, maar ik heb er ook geen licht in. Als ik er nu maar licht in had.” Want dat is bedrog; dat is een afschuwelijk bedrog, dan zit er wat achter. En wat zit er achter? Dat u graag uw eigen zin zoudt willen blijven doen. Dát zit er achter. Maar dan komt het slecht uit. Goed komt het uit wanneer u zich wendt tot de Heere, zoals al Gods volk gedaan heeft. “HEERE, maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden” (Ps. 25:4). En doet u dat nu? *Doet u dat nu?* Er is voor u allen die hier zit toch alle aanleiding om dit te doen. Want als iemand Christus predikt, dan spreekt hij alle andere prediking tegen; hij oordeelt en veroordeelt iedere prediking die anders is. En nu moet u toch weten wat u doet! Als u zelf zo spreekt, of als u naar een prediking komt waarin iedere prediking die anders is, wordt veroordeeld, moet u toch weten wat u doet. En als u het niet weet, en toch maar doorgaat, is dat dan eigenlijk geen spelletje dat u speelt? Gij zelf komt tekort, maar uw naaste komt ook tekort aan u.

Amen.

Gebed:

Leer ons, Heere, de blijdschap kennen van het zijn in Uw weg, het opvolgen van Uw bevelen, en het genieten van Uw hulp en bijstand. Al deze schone goederen worden alleen gekend wanneer men achter U aan komt, en men graag doet wat U zegt, en gelooft in U Die nooit anders kan dan goede bevelen geven. Heere, geef ons deze dag daarover te denken, en laat ons het ook morgen doen, en laat ons het ons gehele leven doen.

Dat we U danken mochten dat deze dingen nog gezegd zijn. Wil ze zegenen. Wilt Gij ermee en erdoor doordringen tot in onze harten, en doe ons zien en horen en verstaan wat de Geest tot de Gemeente zegt, wat eigenlijk Uw Woord is, wat de Bijbel ons verklaart. Leer ons Bijbels zijn, doe ons Bijbelse christenen wezen. Laat ons niet toe acht te geven op wat “men” zegt, maar laat ons acht geven op wat Gij zegt. “Men” zegt wat “men” niet weet, en dan zegt men vandaag dit, terwijl men gisteren wat anders gezegd had. Maar als U spreekt, dan is het waarachtig, want Gij zijt de Waarachtige. Het is onmogelijk dat er iets zou geschreven staan dat niet waarachtig is, want Uw Woord is van U, “het is Gods Getuigenis, dat eeuwig zeker is”.

Amen.

Gezongen: Psalm 68:5.

2e Predikatie over Psalm 119:30, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 28 augustus 1955 te Den Haag

Gezongen: Psalm 123.

Gelezen: De Wet des Heeren; Psalm 119:25-32.

Gebod:

Doe ons met diep ontzag en onderworpenheid naderen tot U Die in de hemel zit. Gij zijt God en niemand meer. Uw Woord is wonderlijk en Uw werken zijn groot. Gij verwerpt wat tegen U zich verheft, en Gij helpt op al wat zich voor U nederbuigt. Gij zijt een heilig en rechtvaardig en barmhartig en genadig God. Doe ons U kennen, Uw Naam vrezen en in Uw wegen wandelen.

Ge hebt ons bewaard, en het is door Uw voorzienigheid dat we met elkander hier tezamen gekomen zijn. Doe ons Uw goedheid, hierin ons zo rijk bewezen, Heere, opmerken, erkennen en waarderen, en laat ze ons leiden tot U. Alleen in gemeenschap met U, achter U aankomende, is ons heil. Al het andere is dwaasheid en loopt uit op grote teleurstelling.

Wil ons nu schenken wat wij nodig hebben om Uw Woord op de allereenvoudigste wijze te prediken, want Gij hebt geen lust in versiering, maar in waarheid, in waarheid in het binnenste. En het is spoedig gezegd, als U het maar schenkt.

Gedenk onze zieken. Er zijn er weer, Heere, die ernstig ziek zijn, sommigen naar het lichaam, anderen naar de geest. Wil U ontfermen. Wil U ontfermen over Uw Gemeente, haar opwekken uit de diepe slaap waarin ze zich bevindt. Wil haar versterken in het allerheiligst geloof. Wil haar ook nog uitbreiden, en laat dit geschieden ook door onze dienst, hoe gering ook.

Gedenk ons volk, de regering, de koninklijke familie. Erbarm U, want het ligt alles onder een zwaar oordeel. Gedenk de mensheid, die niet weet wat ze doen moet en het ook nooit geweten heeft en het nimmer weten zal. Wees in het midden des toorns des ontfermens gedachtig.

Amen.

Gezongen: Psalm 51:3.

“Ik heb verkoren den weg der Waarheid”.

Deze woorden vindt u in het dertigste vers van Psalm 119. We hebben vóór acht dagen er iets van gezegd, en we willen ons in de weg stellen om ook nu uw aandacht erbij te bepalen.

“Ik heb verkoren den weg der Waarheid”. Gij kent de vraag van de landvoogd Pilatus: “Wat is waarheid?” Hij wist het niet. Hij had er misschien wel eens over

horen theoretiseren, en het is niet denkbeeldig dat hij zich van al dat spreken over waarheid wrevelig had afgewend. Misschien was alle belangstelling voor de vraag wat waarheid is, in hem gedooft, en nu wilde hij het liefst zaken doen, dat is, voortgang maken met de dingen waarvoor hij nu stond.

Duizendvoudig is deze vraag, nadat Pilatus haar gedaan had, herhaald: wat is waarheid? Ik heb deze vraag gedaan van mijn vroegste jeugd af. Ze hield mij bezig, en ze heeft mij heel mijn leven bezig gehouden. Ze doet dat nog. Misschien is het bij u ook zo. Het zou de moeite waard zijn wanneer u dit eens naging, want ik heb de moed u te verzekeren dat, zo deze vraag voor u onbeantwoord blijft, gij bij uw sterfen van het begin tot het eind een leven zult gehad hebben zonder enige inhoud.

Weet gij wat waarheid is? Hebt u erover nagedacht? En wat zijn de resultaten van uw zoeken, denken, vragen, in betrekking tot deze zaak? Nee, gij weet van nature niét wat waarheid is, en niemand weet het. Tracht maar eens, straks thuisgekomen, te zeggen wat waarheid is. Het zou blijken dat u er niet toe in staat zijt, en u zult er ook nooit toe in staat zijn van nature, dus zonder hemelse verlichting.

Wij zijn mensen die dwalen. Wij dwalen van de morgen tot de avond, van de avond tot de morgen. Wij dwalen altijd, van nature. Erger, wij hebben een dwalende geest. We kiezen altijd voor de dwaling en nooit voor de Waarheid, behalve dan voor hetgeen wij voor waarheid houden. Maar wat wij voor waarheid houden, is geen waarheid, is schijn, is leugen.

Waarom komt het uit dat we dwalen en een dwalende geest hebben? Wij dwalen ten opzichte van God. Wie is God? Wat is God? Geen antwoord, in de gehele wereld niet – geen antwoord. Sommigen zeggen: “God is niet, bestaat niet”. Op grond waarvan zeggen ze dat? Deze mensen hebben geen grond. Deze mensen hebben een mening, op z’n best genomen. Ze hebben wel een wil, en deze wil wil dat God er niet is, want we hebben onze wil aan de vorst der duisternis gegeven. Anderen: “Ja, ik geloof wel dat God bestaat, maar dat Hij nu zou zijn zoals sommige mensen zeggen – en dan wordt hierbij gedacht aan de belijdenis van Gods volk – nee, dat kan ik niet aannemen, daar geloof ik niets van.” En als men vroeg: “Hoe is God dan? Gij zegt nu hoe Hij niet is, vertel dan eens hoe Hij wel is.” Geen antwoord, geen antwoord, in de gehele wereld niet. Men stelt maar wat vast. Weer anderen zeggen: Ach, men moet daar niet zo diep over nadenken. God is immers toch niet te kennen. “Daar is geen Priester Die Hem verklaart! In raads’len wandelt de mens op aard.”* En dan zijn er ook nog die zeggen: Wat komt het er nu toch opaan. We hebben allen hetzelfde op het oog, zoals ik een Engelsman eens hoorde zeggen: “The same One”, dezelfde Ene. Als het hart de wereld niet had, dan zou het met al deze uitlatingen niet tevreden zijn. Maar men heeft nog wat afleiding, en men kan nog dit doen en dat doen. Men kan

* De Génestet (1829-1861).

nog, zoals het tegenwoordig uitgedrukt wordt, men kan nog vooruit.

Men dwaalt ten opzichte van het werk Gods. Dit werk beoordelen wij. Zeg nu niet: “Dat is niet waar”, want u doet het de ganse dag door. Wij beoordelen Gods werk. We hebben altijd iets, er is altijd enige aanmerking. Ja, als men in de schuld valt, dan is dat opgehouden. Maar waar is een mens die voor God in de schuld valt? Een mens die voor God in de schuld valt, is bijna niet meer te vinden. Dat trekt alles weg; alles trekt weg, al het goede. Het wordt er om zo te zeggen uitgeknepen. Men verteert zijn leven, men verteert zijn krachten. De gehele mensheid verteert haar krachten, en dan moet een mens, als hij zijn hele leven zijn krachten verteerd heeft, voor God komen.

Toen ik in de jaren 1913 en 1914 de zaken van de ingestelde kerk leerde kennen, heb ik wel eens me erover verwonderd dat de mensen nog de moed hadden om iets aan de ingestelde kerk te doen. Het antwoord dat ik mijzelf hierop moest geven, was dit: ze moeten hun krachten verteren. En dat is de bestemming van de gehele wereld. De wereld moet haar krachten verteren, opdat ze demonstreren, aantonen zal dat ze de geestelijke krachten nooit gehad heeft. O, ik wenste wel dat ge veel met deze dingen bezig waart. Men leeft bijna zonder uitzondering zo oppervlakkig. En men wil nog wel hier en daar iets doen aan de godsdienst, maar zodra de tijdelijke en stoffelijke belangen in de weg komen, dan moet de godsdienst, dat weinige dat wij eraan doen, opzij, en we zeggen in de praktijk van ons leven: “Wie zal ons het goede doen zien?” (Ps. 4:7) en niet: “Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns”.

Maar nu heeft God de wereld geschapen. Zal nu een mens het werk van God beoordelen? Dat is immers ten enenmale dwaasheid. En nog eens, we beoordelen Gods werk de ganse dag door. Als het niet direct is, dan is het indirect door aanmerking te maken op onze naaste. Want ook dat is een beoordelen van het werk Gods. Toen de tollenaar volgens de gelijkenis van verre stond, had hij geen aanmerking op zijn naaste. En er is nog nooit iemand voor God in de schuld gevallen, die tegelijkertijd aanmerking op zijn naaste had. Maar alweer, er wordt niet over nagedacht. Men leeft oppervlakkig, ook wat Gods volk meent te zijn of misschien wel is – oppervlakkig, gruwelijk oppervlakkig.

Men dwaalt ten opzichte van zichzelf. Een mens ziet zichzelf niet. Hij wil ook zichzelf niet zien. Hij gaat maar door met zijn vroom gesprek, hij gaat maar door, want ook de meest goddeloze wil op zijn tijd vroom wezen. Hij gaat maar door, omdat hij zichzelf niet ziet. Als een mens zichzelf zag, dan zou hij anders handelen, dan zou er wat anders plaatshebben. Er zijn voorbeelden genoeg van mensen die zichzelf zagen. Ik hoef u alleen maar te verwijzen, alweer, naar de tollenaar in de gelijkenis.

Op de meest lichte gronden stellen we vast dat we genade bezitten, of, wanneer wij in een kring leven waarin dit woord minder wordt gebruikt, dan is het dat we ernstig zijn, ernstig godsdienstig. Dat stellen we vast, zonder zelfkritiek, zonder af te ste-

ken naar de diepte. En als wij wat zeggen, dan moet dat goed wezen. Zo leven wij immers? Als u de genade niet deelachtig werd, dan hebt u nooit anders gedaan dan zo leven. We hebben de beste voornemens... als we ons omgedraaid hebben, zijn we ze alweer kwijt. We menen het... O, hoe menigmaal heb ik dat niet in mijn twee vorige gemeenten horen zeggen: “Wie zou het niet graag willen hebben? Wie zou niet graag bekeerd willen zijn?” Men zegt maar wat, men stelt maar wat vast, men neemt een loopje met zichzelf.

We dwalen ten opzichte van de Heilige Schrift. “Een goed boek”, zeggen sommige mensen, “maar er zijn toch wel allerlei dingen in, die vreemd geacht moeten worden”. “Ach nee”, zegt een ander, “bij mij staat de Bijbel zo hoog niet”. We dwalen ten opzichte van de Heilige Schrift in het algemeen, en wij dwalen ten opzichte van iedere tekst.

We dwalen ten opzichte van de Heilige Schrift in het algemeen. Zij bestaat, om er een korte opmerking over te maken, uit de Wet en het Evangelie. Waar is iemand die de Wet en het Evangelie verstaat? Ik vind ze nagenoeg niet. U? En is u zelf iemand die de Wet en het Evangelie verstaat? Kunt u er iets, van uw binnenste uit, van zeggen? De apostel zegt: “Maar de Wet is bovendien ingekomen” (Rom. 5:20). Is de Wet ooit bij u er bovendien ingekomen? En dezelfde man schrijft: “Het Evangelie is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft” (Rom. 1:16). Wat weten we van deze kracht? Kunt u zeggen wat deze kracht doet?

Wij dwalen ten opzichte van iedere tekst. En we menen het toch zo goed te weten, nietwaar? We zeggen het zo gemakkelijk: “Híér staat dat”. En: “Dat wordt dáár gezegd”. En: “Zoals de Schrift het ons bekend maakt”, enzovoort. Ik zeg u dat er niet één tekst in de Heilige Schrift wordt gevonden ten aanzien waarvan gij licht hebt, als gij onwedergeboren zijt.

Wij dwalen ten opzichte van de hemel. Misschien krijgt u, evenals ik, wel eens op de een of andere manier, bij een kapper of in de familiekring, een christelijke courant in de hand. Wellicht hebt u de overlijdensadvertenties wel eens gelezen. Ik hoef u niet méér te zeggen. Wat is de hemel en wat is de hel? Is het u mogelijk om mij enig antwoord op deze vraag te geven? Mijn antwoord is: de hemel is ten eerste de aanschouwing Gods zonder het intermediair van het geloof, en ten tweede de lofprijzing van God tot in alle eeuwigheid – ik zou in antwoord op de vraag die gesteld is, meer kunnen en moeten zeggen, maar de tijd is gauw verstreken – en de hel waar deze dingen gemist worden, en in de plaats ervan heel wat anders gevonden wordt. Als nu de mensen eens nagingen wat als antwoord gegeven moet worden op de vraag wat de hemel en wat de hel is, ik geloof niet dat er dan zoveel van die kostelijke advertenties van: “Heden nam de Heere die en die tot Zich”, enzovoort, in de christelijke couranten en ook wel in andere gevonden zouden worden. Het is schoon, het is uitermate schoon als iemand van de tijd in de eeuwigheid ten hemel gaat, maar dan moeten er toch gronden voor wezen!

Somtijds worden er pogingen aangewend om de Waarheid te leren verstaan. Maar dit is nog zonde. Ge denkt: “Dat is mij helemaal onbegrijpelijk”. De rijke jongeling was een zoeker, nietwaar? Dat geeft ge toch toe. Hij was een zoeker. Soms meende hij dat hij al wat gevonden had, maar het rechte vertrouwen had hij er toch ook nog niet in, zoals dat dikwijls voorkomt. Nietwaar, een toestand die heel verklaarbaar is, en die gij waarschijnlijk ook wel zult kennen. En nu was hij in gesprek gekomen met de Heere Jezus, met de Heere Jezus, Die hem direct doorzag. En nu beproeft de Heere Jezus hem. Hij wil hem laten zien dat, hoe groot zijn ernst en hoe rijk zijn vondst ook moge wezen, hij, als het erop aan komt, niet kiest voor de dingen waarnaar hij vraagt, maar voor het stoffelijke. En nu kent u de geschiedenis, en als u deze nu voor u neemt, dan zult u zeggen: “Ja, het is zo, zijn zoeken was nooit echt geweest”. En wanneer is het dat dan wel? Het zoeken is echt wanneer men zijn leven erbij verliest, en God in Zijn Zoon alleen tot zijn schat heeft in leven en in sterven.

Is het altijd zo geweest? Zijn wij altijd zo ongelukkig geweest? Hebben we altijd moeten zeggen: “Wij dwaalden allen als schapen”? (Jes. 53:6). Nee, God heeft ons goed en naar Zijn evenbeeld geschapen, en dit beeld bestaat uit kennis, gerechtigheid en heiligheid. Kennis – in de staat der rechtheid, toen wij uit 's Makers hand tevoorschijn waren gekomen, hadden we kennis, en we behoefden toen niet te klagen: “Wij dwaalden allen als schapen”. Maar in deze staat zijn wij niet gebleven. Het beeld Gods zijn we kwijtgeraakt. We hebben nog verstand, we hebben een wil, we hebben affecten, genegenheden, maar over deze zaken regeert de ongerechtigheid. En hierin brengt geen mens verandering, want we zijn onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. En wie meent er verandering in te kunnen brengen, valt terug in zijn zonde en schuld, altijd weer, zodat hij alleen maar in staat is om dagelijks zijn schuld groter te maken.

Moet het dan zo blijven? Zijn wij, mensen, veroordeeld om in deze desolate toestand te blijven? Nee, hiertoe zijn wij niet veroordeeld. Hoe komen we er dan uit? Er is er Eén Die in deze toestand niet was, nooit geweest is. “Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven!” (Joh. 14:6). En als nu iemand Hem mag leren kennen, dan is hij uit zijn slechte condities weggenomen.

Hoe leert men dan Deze kennen, deze Rechtvaardige, Hem Die alleen rechtvaardig is? Dat is zo: Hij heeft de prediking ingesteld vlak voor Zijn hemelvaart, en wanneer nu een volk deze prediking mag hebben, dan wordt Hij Die de Waarheid is door middel van haar voorgesteld. Als nu een mens *dit* hoort... U zult toegeven dat bijna niemand het hoort, want men gaat naar de kerk – zonder te vragen of men dat mag doen, want men gaat toch niet naar alle mogelijke kerken, en als men niet naar alle mogelijke kerken gaat, dan moet men toch vragen: “Heere, wat wilt U dat ik doen zal?” (Hand. 9:6) – men gaat naar de kerk, en wat heeft het uitgewerkt? Men is nog

niet buiten de deur, of het is al weg, en het komt zelden voor dat het nawerkt. Maar als men in *de* kerk is, *de* kerk, zeg ik... Waar is *de* kerk? *De* kerk is daar waar *de* Waarheid is, de Waarheid, niet zoals ze in onze hersenen, in ons oordeel wordt gevonden, maar zoals ze in Jezus Christus is, Efeze 4 (vs. 21). Als nu iemand in de kerk zit en Christus, Wet en Evangelie beide, verkondigd wordt – gelijk geschiedt in de kerk, want de kerk heeft een reine prediking – als nu een mens in de kerk zit, en hij hoort in de prediking de stem van Christus, dan heeft hij het gewonnen. Vanaf dat ogenblik weet hij wat waarheid is, en hij weet het onmiddellijk – een groot wonder; dat is een groot wonder. Hij weet onmiddellijk wat waarheid is, nog eens, wat de Waarheid is gelijk ze in de Heere Jezus Christus is.

En nu moet u zich afvragen of u hier verstand van hebt, of u dit kent. De Waarheid wordt niet langzamerhand gekend, maar in een ogenblik, in een ondeelbaar ogenblik. En als de Waarheid dan in een ondeelbaar ogenblik is gekomen, dan wordt in vervolg van tijd alles versterkt en bevestigd door wegen waar wij geen begrip van hebben. Want Zijn voetstappen staan in diepe wateren, en Zijn pad wordt niet gekend (Ps. 77:20). Deze mens verstaat de Waarheid, en nu heerst hij over de opgeblazenheid der zee (Ps. 89:20), dat is, over de kracht der dwalingen, en er is geen mens die iets tegen hem kan beginnen, geen mens. Niet omdat hij nu van zichzelf door de kennis van de Waarheid zo sterk zou zijn geworden! Hij is niets. Toen de Waarheid tot hem kwam, lag of stond hij voor God als een ledig mens. Dat komt hij van zichzelf nooit te boven, en zo staat er dan ook: “Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld” (Luk. 1:53). Maar het is de Waarheid, die in hem is. “Gij zijt het niet, die spreekt”, zei de Heere Jezus tot Zijn jongeren, “maar het is de Geest uws Vaders, Die in u spreekt” (Matth. 10:20). Deze is niet te weerstaan. Als u werkelijk de genade en de Waarheid kent, hoeft u voor niemand en voor niets bevreesd te zijn. Men zal altijd moeten wijken. Men hoort de Waarheid niet, zeg ik, men hoort de Waarheid niet, of men is vanbinnen al geweken. Al zet men dan somtijds een grote mond op, of begint men, als koning Agrippa, te spotten, men is geweken. De Waarheid is iets geweldigs. Tegen haar moet ik niet bestand zijn en u ook niet. En wie tegen haar niet bestand is, maar voor haar wijkt, die wordt door haar opgericht en getrokken en onderricht, zodat hij wonderlijke dingen leert kennen.

Is u zo iemand? *Is u zo iemand?* Dat dient onderzocht te worden. 2 Korinthe 13, vers 5: “Onderzoekt uzelf of gij in het geloof zijt, beproeft uzelf”. Dat dient onderzocht te worden. En nu moet u met dat onderzoek niet aan de gang blijven. Als u er niet uit kunt komen, dan moet u doen wat de twijfel in de grond wegneemt: u moet geloven. En volgt u deze raad niet op, dan zult u tot aan het eind van uw leven blijven twijfelen, en omkomen. Want het is onmogelijk zonder geloof Gode te behagen (Hebr. 11:6).

Wanneer u de Waarheid hebt leren kennen, zoals wij daar nu iets van hebben gezegd, dan zijt u eigenlijk een gelukkig mens. Niet omdat u nu naar de hemel zult

gaan – zo wordt het meestal voorgesteld, maar zo moet het niet voorgesteld worden. Wie de Waarheid heeft leren kennen, is hiérom een gelukkig mens, omdat hij geen grote wankeling in zijn binnenste heeft. Hij weet het, hij weet de dingen. Ook al is het dat hij somtijds dag en nacht wordt bestreden en aangevochten, en door de gehele wereld tegengesproken, hij weet het. En bij iedere tegenspraak, moeilijkheid, aanvechting terugkomende tot de Heere en tot zichzelf, komt hij erachter dat hij het weet. Er is niets tegen te beginnen, en dat is zijn voorrecht. Nog eens: Gij zijt het niet die spreekt, maar het is de Geest Mijns Vaders, Die in u is.

Kent u deze dingen, dan is uw roeping te belijden. Eenvoudig, niet met veel woorden. U hoeft u niet te haasten ook. Want is uw belijdenis recht, dan zult u zoveel woorden niet hebben. Maar uw woord zal met zout besprengd zijn, omdat het een woord van waarheid is. U moet in uw omgang met uw naaste zoeken naar een woord van waarheid. En maar niet er alles uitgooien. Al is het nog zo vroom en nog zo lief en nog zo godsdienstig en nog zo dreigend, het is maar de Wet, en het getuigt niet van liefde, noch tot God, noch tot uw naaste. Zijt traag om te spreken, ras om te horen (Jak. 1:19). En nu moet u God horen, en dan tot uw naaste spreken.

En dan, als u de Waarheid verstaat, dan moet u medelijden hebben, medelijden met uw arme kinderen, als u ze hebt, die in een vreselijke wereld opgroeien; medelijden hebben met vrouw of man, wanneer deze genadeloos is. Maar niet zeggen: “Ik heb medelijden”; laat dat maar in uw hart blijven. Medelijden – als u waarlijk genade hebt, dan weet u toch dat een natuurlijk mens iemand is om medelijden mee te hebben. En als u uw kind bij u krijgt met wat genoemd wordt opmaak, dan moet u niet uitvaren, maar met liefde en ernst haar onder het oog brengen dat het gebruik van dergelijke middelen ten gevolge heeft dat we het beeld van de wereld vertonen, en dat het beeld van de wereld het beeld is van de vorst der duisternis.

Verstaat u het niet? Roep, smee, zucht, klaag. Zo is het gegaan met de meesten van degenen die er later toe kwamen. Gebruik de rechte middelen. O, ik moet u altijd weer opnieuw waarschuwen voor de valse prediking van de kerken. Geloof toch niet wat daar gezegd wordt, want het is misleiding.

Wat moeten we dan doen? Ten eerste, vraag het aan de Heere; ten tweede, gebruik de Bijbel; ten derde: gebruik uw Catechismus. Sla acht op de Wet die u voorgelezen is, en op het Evangelie dat u gepredikt is. Overdenk deze dingen ernstig, gedurig, en doe het ook later. Weet dat er niets zaligmakends gebeurt, of God moet Zich openbaren. En daarom, laat uw gebed, smeking en zuchting wezen: “O God, openbaar het, want ik ken U niet, *ik ken U niet*”. En als u de Bijbel of een of ander goed middel in uw hand hebt, bidt dan: “Heere, laat het me eens verstaan, en bewaar mij ervoor dat ik met onkennis zou weglopen. Laat het me eens verstaan.” Ach, dan weten we toch nooit wat er nog gebeuren zal.

Maar voordat we heengaan, moeten we het weten, en uw tijd is kort. Een jongeman, die ik de laatste twee jaren in Bennekom, mijn vorige gemeente, had leren ken-

nen – ik ontving gisteren het bericht dat hij plotseling overleden was, vierenveertig jaar, vrouw met drie kinderen nalatend. Kon alleen hem dat overkomen, of kan het ook met u zo gaan? Daarom: “Zoekt den HEERE, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is” (Jes. 55:6).

Kinderen, heb je het wel gehoord? Jullie zijn nu in de beste tijd, want er staat in de Bijbel, kinderen: Zoek de Heere in de dagen uwer jongelingschap (Pred. 12:1). Het gaat meestal zó, dat als een kind – hoe lief het ook wezen moge en geweest moge zijn – twaalf, dertien, veertien, vijftien, zestien jaar oud geworden is, het dan de ogen opgeslagen heeft in de wereld. En de wereld komt het kind toch zo schoon voor, het wil er wat meer van weten, en het gaat de wereld in. En als God het er dan weer niet uithaalt, dan komt het in de wereld om.

Amen.

Gebod:

Dat is Uw werk, Heere, een mens uit de wereld en uit zichzelf te halen, en hem te halen uit alles, uit al hetgeen door hem verkozen is in de val. Want wat hij bezat, dat was goed, en wat hij genomen heeft, dat is kwaad, dat leidt alles ten verderve. Zo staan we gedurig op een tweesprong, elk ogenblik wel. Doe ons kiezen, doe ons kennen en kiezen en bewandelen de rechte weg. En laat ons ouders dan deze weg onze kinderen voorhouden, in eenvoud en oprechtheid en in liefde, en in dankbaarheid ook dat we nu zelf deze weg hebben mogen kiezen – “Ik heb verkoren de weg der Waarheid”, en dat we weten dat Gij er zijt, en dat Gij bekwaam en gewillig zijt om ons te helpen om telkens dezelfde keuze te doen.

Heere, wat gezegd is voor Uw aangezicht, vergeef het zondige, en gebruik het, al was het maar voor één mens, al was het maar voor een kind.

Wil ons dan nu geleiden, ons bewaren op de weg en in alle wegen, en doe ons, door ons af te zonderen, staan naar iets dat begeerlijk is.

Amen.

Gezongen: Psalm 119:83 en 84.

3e Predikatie over Psalm 119:30, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 11 september 1955 te Den Haag

Gezongen: Psalm 106:1, 2 en 3.

Gelezen: De Wet des Heeren; 1 Johannes 1.

Gebed:

Het was het voorrecht van de apostel, Heere, dat hij het Woord kon, mocht, moest en wilde spreken. Het waren de woorden waarnaar zijn hart geformeerd was, en nu sprak hij, met het hart gelovende, uit zijn hart. Dit geschiedde tot verheerlijking van U, en het diende, het zou dienen en het zal dienen tot versterking van het geloof van al de Uwen, want onder de Uwen is er niet één, die niet hetzelfde getuigenis geeft, en geen "Amen" zegt op zulke woorden.

Door Uw goede voorzienigheid zijn we met elkander aan deze plaats vergaderd. Dat geeft Gij nog. Terwijl Ge op het punt staat om geheel van ons volk te vertrekken, laat Gij nog een weinig klanken van de Waarheid gelijk ze in Jezus is, horen. Maak ons bekwaam en gewillig om het voorrecht te waarderen en er gebruik van te maken, tot ere van U en tot heil van onszelf, want bij de kennis van de Waarheid zijn wij alleen, maar dan ook geheel gebaat: ze zou ons vrij maken.

Gedenk ons naar de rijkdom Uwer genade, ons het onze niet toerekenende. Doe er ons leed over dragen, en wil ons reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes.

Doe nu Uw Woord uitgaan. Laat ons niet hangen aan het ontwerp van een predikatie, maar doe ons ons vasthouden, als ziende U, de Onzienlijke. Want, is het Waarheid hetgeen hier gebeurt, en dat geloven wij toch, dan zijt Gij er, want Gij hebt het gezegd en ten aanzien van Uw Kerk uitgeroepen: "Hier zal Ik wonen". Geef het dan! Als het uit U niet uitgaat, laat het dan óók goed zijn. Het is altijd goed, omdat Gij leeft en regeert, goed zijnde en goed doende. Ach, wat een voortreffelijk belijden was het niet van Job. Met het gehoor des oors had hij U gehoord. Veel had hij gehoord van U, van zijn vrienden, en van zichzelf ook, maar daarin had hij het leven niet gevonden. Toen mocht hij zeggen: "Maar nu ziet U mijn oog", en daarin was het leven wél. En waar het leven is, daar is droefheid: "Daarom verfoei ik mij, en heb berouw in stof en as". En wordt deze droefheid in enig hart gevonden, dan is er ook de diepe, diepe vreugde, en het verlangen "om ontbonden te worden" – neen, niet alleen om ontbonden te worden; dat verlangt soms de wereld ook – om ontbonden te worden en met U te zijn!

Wil, Heere, zegenen hen die in hun woning de Waarheid lezen. Wil gedenken onze zieken, verpleegden en rouwdragenden. Deze week werd er één uit ons midden in het graf gelegd, en nu wensten de betrekkingen nog een gebed. Dit gebed zij dan: bekeer hen, en doe hen treden in de voetstappen der Waarheid, waarin al Uw kinde-

ren hun voeten zetten. Wil hen troosten, maar niet met een voorbijgaande troost. Er wordt immers gezegd: "Dat moet slijten", maar dat is niet de ware troost. De ware troost is alleen hierin gelegen dat het hart gewaarwordt: "God is met mij, wie of wat zou ik vrezen? Alle dingen werken mede ten goede."

Wil dan Uw Kerk in haar geheel genadiglijk zegenen, waar ze ook moge wezen. Waar ze is, dat weet U. Naar alle waarschijnlijkheid wordt ze bijna niet meer gevonden, maar ze is er, en omdat ze er is, kan ze uitgebreid worden. Heere, doe het om Uws Naams wil.

Amen.

Gezongen: Psalm 43:1, 2 en 3.

We zouden, toehoorders, graag verder willen gaan met de overdenking van het eerste gedeelte van het 30e vers van Psalm 119:

"Ik heb verkoren den weg der Waarheid".

Het belang van deze tekst zult ge wel niet ontkennen. Gij zult ook niet ontkennen dat wanneer iemand zo met zijn hart kan voelen en met zijn mond spreken, hij een mens is wiens geluk geen uren telt, maar eeuwig duren zal. Want het is, gelijk de Heere Jezus eens zei toen Hij op aarde was: "De Waarheid" – en alleen de Waarheid! – "zal u vrij maken" (Joh. 8:32). Waarvan? Van het eigen, van niets anders dan van het eigen. En zij, de Waarheid, zal u verenigd doen zijn met de God der heerlijkheid. Niemand kan de schoonheid van deze dingen beschrijven. Ze overtreffen alles, en het is zeker daarom dat de dichter van deze zelfde 119e Psalm eens uitriep: "In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien, maar Uw gebod is zeer wijd" (vs. 96).

O, kinderen, luister naar mij, en hoor in mijn stem de stem van God. Als je dit mag doen, zul je ondervinden, zo zeker als de Heilige Schrift de Waarheid is, dat het geluk op je weg gevonden wordt. En zo niet, dan ben je bestemd om voor eeuwig te gronde te gaan, en als ik je aan de rechterstoel van Christus ontmoeten zal, dan zal ik tegen je getuigen en me verblijden in je verdoemenis.

Wat is waarheid? Dit is de vraag waar alles om gaat. De meeste mensen voelen dat niet zo. Er zijn maar weinig mensen die zich dag en nacht ophouden met de vraag wat waarheid is.

Wat is waarheid? Pilatus wist het niet, en ik moet eraan toevoegen: alles maakt de indruk dat hij zich ook niet voor de Waarheid interesseerde. Deze arme man was geheel gelijk aan mij en aan u zoals we van nature zijn. Hoe is dat? Wat was hij dan? "Ach, als ik er maar vanaf ben; als ik de moeite maar niet heb!" Wij willen geen moeite, wij willen geen zorgen. Wij willen zogenaamd een effen weg, en omdat we geen ogen hebben, zien we niet dat deze weg vol kuilen is, dat er aan het eind van deze weg

een afgrond is, en dat we, zo wij op die gemakkelijke weg blijven, onherroepelijk in die afgrond zullen storten.

Wat is waarheid? Dat weet niemand. Neem maar eens potlood en papier, en probeer te zeggen wat waarheid is. Ge zult ondervinden dat u niet slaagt. De mens gist, hoopt, stelt vast, en als God hem genadig is, dan krijgt hij te zien en te zeggen: "Ik heb mij in alles vergist; ik ben een dwaas". Ik zeg: als God hem genadig is, want als God iemand genadig is, dan vindt Hij hem in Christus. Buiten Christus is er geen sprake van begenadiging. Buiten Christus is God een eeuwige Gloed, een verterend Vuur (Jes. 33:14; Hebr. 12:29) – daar kunt u niet bij zijn – maar in Christus was God "de wereld met Zichzelf verzoenende" (2 Kor. 5:19). Als God de mens begenadigt, dan vindt Hij hem in Christus. Wie is het die in Christus terechtgekomen is? Dat is de dwaas, die in zijn hart zegt: "Daar is geen God" (Ps. 14:1). Verstaat u het? Dat moet u verstaan, anders hebt u geen genade.

U móét de Waarheid kennen. Als u ze nog niet hebt leren kennen, dan moet dat nog geschieden. Haast u en spoed u om uws levens wil, want God heeft duizenden wegen om uw leven in een ogenblik weg te nemen. Als een mens in gevaar verkeert, of wanneer het gevaar dreigt, dan denkt hij: "Als ik er maar goed door mag komen", en hij vergeet wat ik u zo-even zei, dat God duizenden wegen heeft om zijn leven weg te nemen. Waren we niet zulke verschrikkelijke godloochenaars, wij zouden eraan denken.

In het paradijs hebben we de Waarheid gekend. Of u dat nu verstaat of niet, dat komt er niet op aan, want niemand heeft het van nature ooit geweten, maar waarachtig is het: we hebben de Waarheid gekend. Bewijs: God heeft ons goed en naar Zijn evenbeeld geschapen, en dit beeld bestaat uit kennis, liefde, gerechtigheid, vrijheid. Wat een verlies, nietwaar, want we hebben het verloren door moedwillige en vrijwillige overtreding, moedwillige en vrijwillige ongehoorzaamheid. Wij zijn allen zonder dit beeld geboren, en nu hebben we geen kennis. We weten niets. We weten van God niets. We weten van de Waarheid niets. Van de leugen weten we ook niets, want een mens kent de leugen niet, voordat hij de Waarheid heeft leren verstaan. Alleen dan wanneer hij de Waarheid aanschouwt, ziet hij en doorgrondt hij de leugen. Waarheid en leugen horen niet bij elkaar, maar Waarheid en leugen worden in één ondeelbaar ogenblik gezien. Als dit plaatsheeft, zien we Christus als de Waarheid en onszelf, in Adam, als de leugen. Zo leeft een mens zonder kennis van de Waarheid, en hij beweert vele dingen. O, wat beweren we niet! Wat durven we niet zeggen, ik en u! Zonder enige kennis zijn wij van nature, en hoe meer een mens meent te weten, des te ellendiger is hij eraantoe, want hij doet niet anders dan zichzelf en zijn naaste bedriegen en verleiden. Of dat nu een schijn van godsdienst heeft, of een schijn van kracht om te kunnen denken, het is zonder enige waarde. Hij weet niets, en zijn vermeende wetenschap is vervloekt!

God is Waarheid. Nu zoudt u kunnen zeggen: "Dat is, behalve de stellingen die u

heeft laten horen, ook een stelling". Ik herhaal het: God is Waarheid. Gij vraagt: "Hoe weet men dat?" Op deze vraag antwoord ik: als God Zich openbaart, weet men dat God Waarheid is, en men weet ook dat men het weet. Waarachtig geloof is nooit zonder wetenschap. Dat het besprongen wordt, tegengesproken wordt, aangevochten wordt, dat is wat anders. Wat zou een wereld die in het boze ligt, wat zou een gevallen engel als de vorst der duisternis, nu anders kunnen doen dan de Waarheid tegenspreken? Daar heeft de wereld genoeg in, dat wil ze in haar venijnige vijandschap! Ze is altijd bezig om de Waarheid te ondermijnen, niets anders! Zo is het met de kerken en zo is het met al wat buiten de kerken is. Nu en dan vallen er wel wat brokken, maar dat zijn dan de uitverkorenen. Die worden door God verzameld. Dat is de Kerk van God, dat is de Kerk van Christus. Al het andere is mensenwerk.

O, kinderen, wees toch gewaarschuwd! Men zal van alle kanten op je afkomen om je te verleiden. Ouders, denk toch aan je verantwoordelijkheid. Laat je kinderen niet in een omgeving, langer dan volstrekt nodig is, waar de Waarheid tegengesproken wordt. Denk er toch aan! Je hebt zulk een kostelijke ziel, en wanneer je de Waarheid niet leert kennen, met de menigte meegaat, al is die menigte maar een groep van honderd of van duizend mensen, dan ben je voor eeuwig verloren, en dan zal er een ogenblik aanbreken waarin je zult denken aan dit moment, en verstaan dat je bent gewaarschuwd, maar niet hebt geluisterd. Dan zul je misschien ook je ouders nog vloeken, omdat deze je niet krachtig gewaarschuwd hebben, of in het geheel niet gewaarschuwd hebben. Denk eraan dat waarachtig geloof door de schijn heen ziet; dat is het geloof.

God heeft een tweeledig doel met de openbaring van Zichzelf. Ten eerste: Hij wil mij en u gelukkig maken, onuitsprekelijk gelukkig, want: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe" (Joh. 3:16), en daartoe wordt dan nog het Evangelie gepredikt, waar en zo lang het gepredikt wordt. Ik hoor nooit van een land of plaats, buiten ons vaderland, waar het Evangelie is. Zelfs in een land waar het zo goed en zo lang geweest is als in Schotland – ik weet het niet. Ik weet wel dat daar ook nog enige thuiszittende mensen zijn. Wat deze zijn, weet ik natuurlijk niet.

Het tweede doel van de openbaring Gods is: mensen in staat te stellen om te getuigen. Waarom? Waarom moesten wetten uitgevaardigd worden opdat de vrienden van Daniël en Daniël zelf er op geduchte wijze in zouden lopen met hun geloof? God wilde dat in een wereld als waarin de vrienden van Daniël en Daniël zich bevonden, getuigd zou worden van Hem. "En gij zijt Mijn getuigen, spreekt de HEERE, dat Ik God ben", zo vinden we in Jesaja 43 (vs. 12). God wil ook nu dat er getuigd zal worden, en de eeuwen door heeft Hij dat gewild. Deze getuigen zijn allen, zonder uitzondering, op de een of andere wijze, in mindere of in meerdere mate, slachtoffers geworden, want de godsdienst vindt de wereld niet erg, integendeel, maar het getui-

gen van de God der Waarheid, daarmee moet u bij de wereld niet aankomen! Dan zal uw lot uitbanning wezen, zo niet erger. En als het belang van de ene partij niet werd geschaad door het belang van de andere partij, reken erop, dan zou de getuige van de Waarheid niet lang meer leven. Dat is de wereld, en zo is mijn hart en het uwe! Als u dat niet weet, dan kent u uw hart niet.

Gezongen: Psalm 25:7 en 8.

Als God Zich openbaart, dan doet Hij dat in Christus. Buiten Jezus is God een verterend Vuur; in Jezus is Hij een vriendelijke, zorgzame Vader. Zie of u deze openbaring kent. Christus is de Waarheid; Hij is de Waarheid van de Heilige Schrift. De Heere Jezus zei eens tegen de leidslieden van Zijn volk: “Onderzoek de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben, en die zijn het, die van Mij getuigen” (Joh. 5:39). Dat wisten ze niet; ze hadden wel de Schriften, maar niet Jezus. Ontelbaar groot is de schare die wel de Bijbel meent te hebben, maar Jezus er nooit in gevonden heeft. Als Zich God in Christus openbaart, valt het Woord open, in datzelfde ogenblik; en men leest, men ziet en men wordt gewaar de Heere Jezus Christus en God in Hem. Gij zijt niet in staat om één woord van de Schrift te verstaan zonder Jezus. Al wat u ervan maakt, is onzin! Een geopend Vaderhart in Jezus veroorzaakt een geopend mensenhart, en dat hart verstaat het. Het gelooft, en gelovende spreekt het zijn belijdenis uit. Zie in dit opzicht het grote gewicht van Mattheüs 16. Had ik meer tijd en meer krachten, ik zou u dit alles uitvoeriger zeggen. Gij weet wat er gevonden wordt in Mattheus 16, vers 13: “Wie zeggen de mensen, dat Ik, de Zoon des mensen, ben?” Het antwoord is u bekend. “Maar gij, wie zegt gij, dat Ik ben?” Het antwoord is u ook bekend. Om tijd en krachten te sparen, haal ik dit alles niet uitvoeriger aan.

Het gaat in de christelijke religie om de openbaring van Christus, maar niet, zoals ik zo dikwijls gehoord heb, dat men – dit woord gebruikt men dan – een ontsluiting krijgt in de weg van verlossing. Geloof er maar niets van. Dat komt in de Bijbel niet voor, en dat komt ook in de belijdenis van wat eens was de Nederlandse Hervormde Kerk niet voor; u zult het nergens vinden. De openbaring van Jezus is heel wat anders. Jezus zegt: “En dit is de wil Desgenen Die Mij gezonden heeft, dat een iegelijk die den Zoon aanschouwt en in Hem gelooft” – wat hetzelfde is – “het eeuwige leven hebbe; en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage” (Joh. 6:40). Dat is de Waarheid.

Laat u maar niet ophouden! Het heeft mij hoofdbrekens gekost en meer dan dat, veel maagpijn heeft het mij bezorgd, het nadenken over al deze dingen. Want u hoeft niet te menen dat ik er langs ben gegaan. Het heeft mij somtijds verpletterd: aan de ene kant de zonde, en aan de andere kant de dwaasheid van wat men onder godsdienstige mensen kan horen.

Als nu Christus geopenbaard is, wat is er dan gebeurd? Dat moet u nu zeggen! Zeg

het maar gerust alleen tegen uzelf. Als Christus geopenbaard is, wat is er dan gebeurd? Dan heeft er een indaling Gods plaatsgehad, en men ziet de heerlijkheid Gods. Een indaling, een nederdaling van God heeft er plaatsgehad, nederdaling in het hart. Nu ziet men de heerlijkheid Gods. Wanneer men de heerlijkheid van God aanschouwt, dan ziet men tegelijkertijd eigen afschuwelijkheid, en nu doet men de goede keus. Bij de aanschouwing van de heerlijkheid Gods, wordt men tot de heerlijke God getrokken.

Er wordt gezegd dat Abraham Ur der Chaldeeën verlaten heeft. Waardoor en hoe? De God der heerlijkheid was hem verschenen. Zó is het. God is tot ons en in ons gekomen, en wij zijn tot Hem gekomen. In Christus is Hij tot ons gekomen, en wij zijn in Christus tot Hem gekomen. Dat is de vereniging met de Heere waar de gemeenschap uit voortvloeit, ook de gemeenschap aan goederen. Want ik veronderstel dat er onder ons zijn, die misschien wel dag en nacht bidden: “Vergeef mij mijn zonden; vergeef mij mijn ongerechtigheden; vergeef mij dit; vergeef mij dat”. U kunt het staken: u krijgt er nooit antwoord op. Waarom niet? Omdat God alleen in Christus vergeeft. Wat nu te doen? U moet u met Christus verenigen door het geloof. Als u dat doet, dan heeft u de vergeving der zonden, en u zult het gewaarworden, zo zeker als dit Boek de Waarheid is! Houd dus op met om vergeving van zonden te bidden, maar ga tot Christus, en als dan God u de zonden vergeeft, zult gij tegelijkertijd om vergeving van zonden bidden. Dit gebed is opgesloten en ingesloten in het werk van God. “Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven, want het is God Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen” (Filipp. 2:12, 13) – God in de mens en de mens in God.

Deze indaling of nederdaling Gods houdt niet op. Als ze ophield, zouden we verloren zijn, want niemand, geen begenadigd mens, kan staande blijven; we zouden verloren zijn. Deze indaling of nederdaling wordt voortgezet. Dit betekent wat Christus eens zei: “Simon, Simon, zie, de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe; maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude” (Luk. 22:31, 32), want én het begin én het midden én het einde ligt in God; niet in u, ook al zijt u begenadigd. Er ligt niets in u dan zonde en schuld, maar: “God is getrouw, door Welken gij geroepen zijt tot de gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus, onzen Heere” (1 Kor. 1:9). Het is immers niet uit te spreken wat God is en wat Zijn werk is? Wat een mens is, ook een begenadigd mens, dat is evenmin te zeggen. Men leert trouwens God in Zijn heerlijkheid en eigen afschuwelijkheid, zoals ik al opgemerkt heb, tegelijk kennen. En deze indaling of nederdaling van God, dat is de reiniging, de vernieuwing. “Zalig zijn de reinen van hart; want zij zullen God zien” (Matth. 5:8). En daarom plaatsen we de wedergeboorte na de rechtvaardigmaking, want als God nederdaalt in het hart, brengt Hij de pardonbrief mee. Dat is de betoning van Zijn liefde, en nu wordt een mens ook gereinigd door het Woord, door middel waarvan God in hem is. En hij verstaat onmiddellijk deze dingen, maar de een verstaat ze beter dan de ander.

Nu moet u zich eens afvragen, want ik moet eindigen, waar u met al uw godsdienst gebleven is. U zijt allen godsdienstig. Het is één van tweeën: óf in Christus, óf in uzelf. In het laatste geval is uw godsdienst uw zonde, zo goed als de ergste zonde die een dief of moordenaar begaat. "Maar als nu een ziel zaligmakend bearbeid wordt?" Juist! Het gaat om het antwoord op deze vraag. Als een ziel zaligmakend bearbeid wordt, dan komt hij altijd, vroeg of laat, in Christus terecht, en dan kan men spreken van een zaligmakende bearbeiding of overtuiging van zonden. Is een ziel met de bearbeiding Gods en met zijn kennis van zonden niet in Christus gekomen, dan is hij gestorven als een huichelaar en te gronde gegaan.

Dit alles hoeft u niet af te schrikken, kinderen en grote mensen. U hoeft nergens bang voor te wezen. U kunt opstaan en gelukkig wezen, als u gelooft wat ik u gepredikt heb. Als u dit niet doet, dan zal God u misschien toelaten dit tegen te spreken, zoals u wellicht al jaren gedaan heeft.

Lieve mensen, wij moeten allen ontdekt worden. Als u eens wist welk een sterk gedachtenleven ik gehad heb over al deze dingen, maar toch heeft dat leven mij er niet gebracht, maar alleen: "Daar zij licht, en daar werd licht" (Gen. 1:3). Dan ziet men de ontzettende dwaasheid van zijn leven, niet alleen van vroeger, ook van het heden. En dan mag en moet men wel eens denken aan de woorden van de 23e Zondag: "...en nog steeds tot alle boosheid geneigd". Weet u wat een begenadigd mens zegt? "God heeft het me voor eeuwig onmogelijk gemaakt om me ook maar boven één mens te verheffen". Dat is de taal van de begenadigde.

Ik kan niet anders zeggen dan dat ik verlang dat u deze dingen leert verstaan. Hoe meer u ze leert verstaan, des te meer zult ge uw dwaasheid, zonde en ongerechtigheid beklagen; des te meer zult ge de farizeeër worden, naarmate ge de tollenaar wordt; en des te meer zal de Heilige Schrift voor u waarheid worden, een schat van waarheden. Luther zegt: "Schud er maar aan, en dan zal er altijd wel een appel voor uw voeten neervallen". Het is de waarheid: schud er maar aan, want gij hebt het nodig. U weet niet, en niemand weet hoe groot zijn dwaasheid is en welk een dwaze dingen hij zegt, om niet te spreken van zijn dwaze doen. En nu moet u uit uzelf, helemaal uit uzelf. Wat u van nature zijt, dat moet dood op de aarde liggen, en dan moet u het zelf vertreden. "Hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus wil schade geacht" (Filipp. 3:7). Paulus laat volgen: "Ja, gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus mijn Heere; om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen". Denk aan wat de apostel gezegd heeft. Als een begenadigd mens dat leest, zegt hij: "Paulus, je mag het diep ondervonden hebben; ik heb het nog dieper ondervonden", of liever gezegd: "Het is voor mij nóg meer waarheid".

Zullen we nu maar eindigen? Ik hoop dat wat ik u heb mogen zeggen, nooit tegen u zal getuigen, dan alleen wanneer het mocht dienen tot vernedering.

Amen.

Gebod:

Wat zullen we zeggen, Heere? Gij kent ons; Ge weet alles van ons. En we zouden niet graag willen dat het U niet bekend was, want ons zondig zijn weerhoudt U niet, maar wél onze huichelarij. "Die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen". De tollenaar had meer zonden dan de farizeeër, maar hij was het die gerechtvaardigd afging naar zijn huis. En zoveel zonden als Adam had, heeft nooit iemand gehad.

We weten de Waarheid niet, we kennen haar niet en we hebben haar niet lief. Maar er is een wereld, en daar moeten we nu door. We zoeken onze weg, en of we links en rechts stompen moeten geven, lasteren en kwaad spreken, dat deert ons niet, want we zijn moordenaars. "Ben ik mijns broeders hoeder?" Het geeft allemaal niets, als wij er maar doorkomen mogen! We gaan naar de hel, door zo te spreken en te doen. We zullen er nóóit doorkomen.

Leer ons bukken en buigen. Leer ons onszelf aanklagen, en doe ons U geloven, en U gelovende, ons verenigen met het pand van Uw eeuwige liefde, met de Heere Jezus, met U en met al Uw deugden, want "door al Uw deugden aangespoord, hebt Gij Uw Woord en trouw verheven". Zo is het geschied om Uws Naams wil. Als wij daar nu iets van mogen verstaan, doe ons dan getuigen zijn van wat we geleerd hebben van U, en laat ons hierbij niets ontzien, behalve Uw ere, want dan gaat het niet meer om ons. Het gaat in het geheel niet meer om ons; het is nooit om ons gegaan, want: "Ik doe het niet om Uwentwil; Ik doe het om Mijns Heiligen Naams wil".

Ach, Heere, er had nog zoveel kunnen gezegd worden, maar U weet, we moeten gaan. Het komt er ook niet op aan dat we ophouden moeten, want het ligt niet in het vele. Het hangt af van de vraag of het U behaagt het te gebruiken. Gebruik het om Uws Naams wil, tot verheerlijking van U en tot zaligheid van ons.

Amen.

Gezongen: Psalm 43:4 en 5.

Gedeelte van een predikatie over Genesis 17:1, uitgesproken door dr. H.F. Kohlbrugge op 6 juni 1858

"Ik ben God, de Almachtige".

Was het nodig, Abram dit nog te zeggen? Als het niet nodig was geweest, zou Hij het Abram niet gezegd hebben. Ja, het was nodig voor Abram, de vader der gelovigen, die nu al vijftientwintig jaren lang de HEERE gekend had. Is het voor hém nodig geweest, dan is het voor óns ook nodig. O, konden wij toch wachten op God, konden wij Hem verbeiden, enkel en alleen op Hem vertrouwen in geloof! Wat God gezegd heeft, dat vervult Hij. Zijt gij tot Hem gekomen, zijt gij tot Hem gekropen als een

arme worm, hebt gij met luider stem geroepen om genade en vergeving van zonden, hebt gij Hem gevonden, – zeker, zeker, dan hebt gij gevonden een trouwe Vriend, een Broeder, die Zich voor ons niet schaamt, een genadige, barmhartige, trouwe en goede Vader!

Maar *wij* – wachten! Menigeen zal zich herinneren, hoe hij op een bepaald ogenblik in verlegenheid verkeerde en zich later voor het hoofd geslagen en gezegd heeft: Had ik toch maar een half uurtje gewacht! Mensen kunnen falen; maar wat God belooft, dat houdt Hij! “Wachten” is de eerste les in de leerschool van het leven, in de leerschool van het lijden: “niet God vóór willen zijn en zichzelf de weg willen banen!” Maar dat is het vlees eigen: het kan niet langer wachten. Dan grijpt de mens naar vlees, naar wet, naar de wereld, naar de afgoden, naar het ongeloof.

Wat wil de mens nu toch doen, als het Gods tijd nog niet is!? Met alles, wat hij in het werk stelt, bederft hij alleen maar zichzelf de weg.

Het schip ligt rustig voor anker, als wij ons houden aan Gods gebod en Zijn heilige Wet. Al komt ook de storm en werpt het scheepje heen en weer, het kan onmogelijk tegen de rotsen geslingerd worden; aan het anker der hoop ligt het vast.

Gelooft heeft Abram tegen hoop op hoop. Hij was bedreigd. Waardoor wordt de mens bedreigd? Hierdoor: ik verkrijg niet, wat God mij beloofd heeft! Men wil dan aan genade vasthouden, maar Wet en gebod uit de weg ruimen; ach, dan heeft men ook de genade losgelaten! Maar als God helpt, dan gaat alle christelijke vlees te gronde; wie echter in waarheid tot zondaar gemaakt is, kan zijn weg niet meer vervolgen, en als hij hem tóch wil voortzetten, dan is God zó genadig, dat Hij hem armen en benen stukslaat.

Laten wij het ter harte nemen: ons aller zonde is het ongeloof. Wij kunnen niet wachten, wij willen steeds onszelf helpen, in plaats van in het verborgene bij God aan te houden met worstelen en bidden, en door een blik in de Schrift te zien, hoe alle heiligen Gods grijs geworden zijn bij het wachten, en daarna is het tóch gekomen! Maar het vlees grijpt toe, waar het maar kan, het christelijke vlees wel het meest en het ijverigst; de duivel snelt toe als een engel des lichts en zet de bazuin aan de mond, er moeten immers wonderen gebeuren! Mijn geliefden! Denkt gij nu werkelijk, dat een soldaat de wil van zijn koning heeft gedaan, als hij zonder bevel daartoe ontvangen te hebben, duizend vijanden verslaat?

God de HEERE komt, Hij is Abram vóór. Het is tot het uiterste met hem gekomen. Maar nu: God de HEERE komt, het Heil komt! Het komt, het komt, zoals een volle stroom, die van de berg omlaag stort, niet vraagt naar rotsen, maar zich baanbreekt over de steenblokken heen. Abram moet het hebben, God heeft het hem vóór vijfentwintig jaar beloofd, het komt, het komt! En God heeft nog méér volk, waaraan Hij zijn heil heeft beloofd: de honderdvierenveertig duizend verzegelden, die rondom de berg Sion staan, het Lam in hun midden, en vervolgens een schare, die niemand tellen kan.